

A Putyin-klán hatalmon maradt

"Miért éppen az Egységes Oroszország listavezetőjeként szállt ringbe a parlamenti választásokon?" – faggatták a húszfokos hidegben ledolgozott műszak után a helyi építőmunkások Vlagyimir Putyint a messzi szibériai Krasznojarszkban. Ez volt az orosz elnök PR-szakértői által előre megírt, majd a dolgozók által betanult "spontán" kérdések egyike. Az államfő unott arccal rávágta a cinikus választ: "Nem volt jobb."

Kvótarendszer

Az utóbbi időben szokatlanul szófukar Putyin ezzel újra a választók tudomására hozta: "Ha az Egységes Oroszországra voksoltok, voltaképpen rám szavaztok." Ezek után pedig abszolút mindegy, kik azok a korrupciógyanús helyi hatalmasságok, olajbárók, maffiózók, akik a különböző pártokból és amorf választási képződményekből Putyin mögött az Egységes Oroszország választási listájára kerültek. Senki nem firtatja múltjukat és jelenüket, hiszen ők "az elnök emberei". A kilencven oroszországi régió kormányzója közül 65, továbbá valamennyi katonai körzet parancsnoka már belépett az Egységes Oroszországba. A nagyvállalati vezetőkről, igazgatósági tagokról nem is beszélve. Az orosz politikai osztály és a gazdasági elit legtöbb képviselőjének még csak azt sem kellett mondani, hogy "nem volt jobb". Az elmúlt hónapokban a hatalom helyi képviselői Oroszország-szerte jobb sorsra érdemes buzgósággal dolgoztak azon, hogy teljesítsék a Kremlben nekik előírt kvótákat. Sőt a szovjet korszak sztahanovista mozgalmának szellemében igyekeztek "túlteljesíteni a tervet". Elérni, hogy az irányításuk alatt lévő intézmények és vállalatok dolgozói közül az előírtnál is többen szavazzanak az Egységes Oroszország pártra.

Ki számol szavazatokat?

Tegnap tehát Vlagyimir Putyinnak és az elnöki adminisztráció tagjaiból álló választási stábjának nem kellett aggódnia, hogy vajon meglesz-e többsége a 21. századi állampártnak az orosz parlament alsóházában, a 450 fős állami dumában. A hét százalékra emelt bejutási küszöb, az egyéni körzetek eltörlése, a Putyin-ellenességen kívül igazi alternatívát nem kínáló, százfelé húzó ellenzéki politikusok távol tartása az elektronikus médiától – csupa olyan tényező, amely a törvényhozásban már önmagában is kényelmes, csaknem kétharmados többséget garantálhat az oroszországi "hatalompártnak". Putyin tanácsadói azonban semmit nem bíztak a véletlenre. A kiszivárgó hírek szerint a választások koordinálásával megbízott Vlagyiszlav Szurkov és a keményvonalas volt KGB-s Igor Szecsin hónapokkal ezelőtt kitalálta, hogy az orosz állami vadkapitalizmus veszteseit, akik nem akarnak a hatalompártra szavazni, két kváziellenzéki tömörülésbe kell terelni. Az egyik a felsőház elnöke, Szergej Mironov nevével fémjelzett "baloldali" Igazságos Oroszország lett. A másik a korrump Vlagyimir Zsirinovszkij vezette populista, idegengyűlölő Liberális Demokrata Párt. E két tömörülés mellett csupán a Gennagyij Zjuganov vezette oroszországi kommunistáknak volt némi esélyük bejutni az állami dumába a 11 párt közül, amelyet a hatóságok végül, nagy nehezen indulni engedtek a választáson.

Kezdődik a második menet

A kampány szervezői jól ismerték Joszif Sztálin örökbecsű szavait: "Nem az a fontos, ki hogy szavaz, hanem, hogy ki számolja a szavazatokat." És mégis: az Egységes Oroszország vezetői a győzelem biztos tudatában sem bízták el magukat. Nem is teheték, mert Putyin elégedetlen volt velük. Lanyhának tartotta a kampányt, noha Szurkovék – ígéretekkel és főleg fenyegetéssel – mindenkit megmozgattak: nagygyűlésekre terelték az akadémikusokat, ortodox püspököket, muszlim főpapokat, háborús veteránokat, művészeket. A hatalompárt egymással szemben is kijátszott két ifjúsági tömörülésének tagjai letépdesték a választási

kampány elején még "testvérpártnak" tekintett – s ezzel "kiesési zónába" kerülő – Igazságos Oroszország plakátjait. Csak az idegesség, a túlteljesítés buzgalma magyarázhatja a "pártsemleges" rendőrség (sajnos, tavaly ősz óta nálunk is ismerős) felesleges brutalitását a kampány végén. Putyin és köre ekkor már fittyet hányt a világ nemrég még respektált véleményére: a nyugati emberi jogi intézményeket az amerikai kormánnyal együtt Moszkvában "a nép ellenségének" nyilvánították. Az államfő a rá jellemző, kifinomult stílusban kijelentette, hogy "dugják a takonytól csorgó orrukat máshová". A rendőrség és a választások lebonyolításában részt vevő karhatalom, valamint a legnagyobb KGB-utódszervezet, a Szövetségi Biztonsági Szolgálat emberei hetek óta vad leszámolásokkal ijesztgették az embereket. Látványos utcai akció keretében letartóztatták Garri Kaszparov volt sakkvilágbajnokot éppúgy, mint Jegor Gajdar volt miniszterelnök lányát, a képviselőjelöltként mentelmi jogot élvező Marija Gajdart. Velük együtt több száz embert kegyetlenül megverték és előállítottak. A szovjet korszak KGB-s leszámolásait idézte az olyan "akció" is, mint a választásra Szentpétervárra érkező orosz másként gondolkodó Vlagyimir Bukovszkij előállítása. A világhírű emigránst annál a kórháznál rohanták le a rendőrök, ahol 1973 és 1975 között kényszergyógykezelésen tartották fogva. Az "ok": nem a zebrán kelt át az úttesten. A megfélemlítésnek a szovjet korszakból ismert módszerei mellett választási csalások is akadtak: főként a kistelepüléseken, de nyugati újságírók a nagyvárosokban is találkoztak a hazai politikatörténetből ismert "kékcédulás" technikákkal. "Végre rend van nálunk" – mondta egy neves orosz közéleti személyiség, akivel a múlt héten véletlenül összefutottam Londonban, az Operaház fantomja előadásán. "És még inkább az lesz – tette hozzá –, ha Putyin harmadszor is az ország élére áll. Teljesen mindegy, hogy milyen formában." Sokan érzik ezt Oroszországban e napokban, amikor kezdődik a második menet. December 23-ig az elnökjelölteknek le kell adniuk a jelentkezési lapjukat. Ez a kampány sem ígérkezik különbnek.

Megjelent: Magyar Hírlap, 2007. 12. 02.